

Lechner a Japánban

(Rippl-Rónai József tréfája.)

A JAPÁN KÁVÉHÁZ REGÉNYE

Népt olvasóterem lesz az egykori művészkávéházból

»Japán kávéház«... Ezt a nevet kapta Japán díszítése miatt a tágas, Andrassy-úti kávécsarnok, amelynek megnyitása egybeesik a körüli kávéházak elszaporodásával. A Japánt eleinte nemzetközi artisták látogatták, majd a közeli szerkesztőségek miatt az újságírók tanyája lett. Lassankint odaszállingóztak a festők, mert Szinyei Merse Pál és Lechner Ödön »Muskátlis« címmel művészasztalt alapítottak. Kávéházi asztalukat a kedves magyar virágról nevezték el. A »Majális« és »Pacsirta« zeneiális alkotója ott álmodozott a kávéházi asztalnál, miközben az ablakon át kinézett az Andrassy-út fájra.

*

Lechner Ödön, Szinyei Merse Pál barátja ragaszkodott legjobban a Japán kávéházhhoz. Nemcsak ez volt a törzskávéháza, hanem a Japán jelentette, főiskolai katedráját is, ahol új, értékes nemzedéket nevelt a magyar építészeti szolgálatára. Igaz, a keskeny női lábakat, a vékony női derekakat is nagy érdeklődéssel nézte a kávéházi üvegablakon át, amint elsurranak az Andrassy-út járdáján. De asztalának márványlapjára felrajzolt ceruzájával száz nagyszerű építészeti tervet, amelyek soha sem va-

lósultak meg és, mégsem veszték el! Mert körülötte mindig ült néhány fiatal, tehetséges építész és áhitattal hallgatta a mester oktatását. Feleky Géza írja egyik tanulmányában, hogy »a pincérek néha könnyes szemmel törölték le a gyönyörű terveket a márványlapokról«.

Mivel az a protekciós és sötét korszak elfelejtett főiskolai tanszéket adni a nagyszerű építésznek, az öreg, akit »papszi«-nak becéztek a művészek, fején fekete selyemsapkával a Japán kávéház egyik szögletében nyitotta meg a maga főiskoláját, amely döntően formálta át a magyar építőművészet egész fejlődését. Jellegzetes arcát mindenki ismerte az Andrassy-úton, hiszen szünetet nem ismerve üldögélt a kávéházban.

Herman Lipót egyszer megírta, hogy milyen szomorú nap volt a Japánban, amikor egy újságíró elmondta Lechner bácsi halálhírét. Még Csontváry Tivadar is beszaladt a híre a kávéháza...

A Liszt Ferenc-téren csak nagy akadályokkal tudták felállítani szobrát, mert tehetségét húsz évvel később sem akarták megbocsátani, a Közmunkatanács csak hosszú harc után engedélyezte a szobor felál-

lítását s az egyszer kiadott engedélyt utólag visszavonta.

Lechner halála után Kernstock Károly lett a Japán művész-asztalának feje. Itt forrt, zajlott a Radikális Párt akkori szellemi gárdájának minden eseménye.

Ady Endre is többször átjött a Palermóból, Heltai Jenő, Kosztolányi Dezső, Kemény Simon szintén felbukkantak időnkint a képzőművészeknél. Kernstock egészen 1937-ig járt a Japánba.

Alig volt nap, hogy ne foglalták volna el a művész-asztal valamennyi székét. Bokros Biermann Dezső, Kádár Béla, Derkovics, Aba-Novák látogattak el egy-egy feketére.

*

Hevesi András a Franciaországban elpusztult író is gyakran járt a kávéháza. Gelléri Andor Endre szintén. Ott írta idegenlégios-regényeit folytonos feketekávézás és aktedron-szedés közben Rejtő Jenő, a munkaszolgálatban tragikus körülmények között elhalt író. Hunyady Sándor is gyakran üdvözölhették a Japán pincérei. O azért szeretett a Japánba járni, mert édesapja Bródy Sándor évekig törzskávéháznak tartotta a helyiséget. Eppen a Japán terraszáról

származik az a Bródy anekdóta is, amely szerint a »Dada«, »Lyon Lea« és »Tanitóné« híres szerzője letagadta — saját lábát. A dolog úgy történt, hogy nadrágjából a cipőnél kilógott fehér alsó ruhájának madzaga. Valaki rászólt:

— Sándor bácsi... maga még hosszú alsónadrágot visel?

—ródy lenézett az asztal alá és legyintett:

— Az nem az én lábam...

*

Minden nap megjelent a Japán kávéházban Zsolt Béla. Ez abban az időben történt, amikor Zsolt a »Toll« című lapot szerkesztette. A harcos irodalmi újság munkatársait ott fogadta s a kávéházi asztalnál írta cikkeket.

Elmaradhatatlan alakja volt a Japánban Nagy Lajos, aki ott írt az ablakban és — sakkozott. Tersánszky Józsi Jenő is szerette a Japánt.

Nemcsak költők és írók, de színészek is jártak a Japánba. Csontos Gyula sok újházi tyúklevest fogyasztott. Kabos Gyula és Gardonyi Lajos, Salamon Béla a helyiség hátsó részében ütöttek tanját előadás után.

Nem is lehet egy cikk keretében felsorolni a sok kávéházi törzsvendéget. De lehetetlen megfedelkezniük Petschauer Attiláról, a Japán kedvenc vívóbajnok-vendégeről, aki számos kedves történettel szórakoztatta barátait, néha a hajnali órákig...

Persze a művész-kávéház jellegét lassankint elvesztette a Japán, melynek művészeti és irodalmi vendégei is lassan, a nácizmus szörnyűségei miatt — kihaltak. Krasznér bácsit, a volt tulajdonost a múlt évben ütötte el egy villamos Ujpesten... A felszabadulás után kicserélődtek a vendégek, lassanként löversonyitpellek és kártyázók szálltak meg, akik ügyesen vegyültek össze a környék rendez lakosságával. A végén már nem tudta az ember, melyik a hivatásos tipszer és melyik a feketéjű békésen fogyasztó dolgos futóvendég.

A Japán kávéház most becsukott: olvasóterem és könyvtár lesz belőle. A kártyások persze helytelenítik ezt az átalakulást, de Lechner bácsi, ha élne, nagyon helyeselné.